

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜ. ΚΑΡΑΓΗΓΗΤΗΣ ΚΟΝΕΙΔΕΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

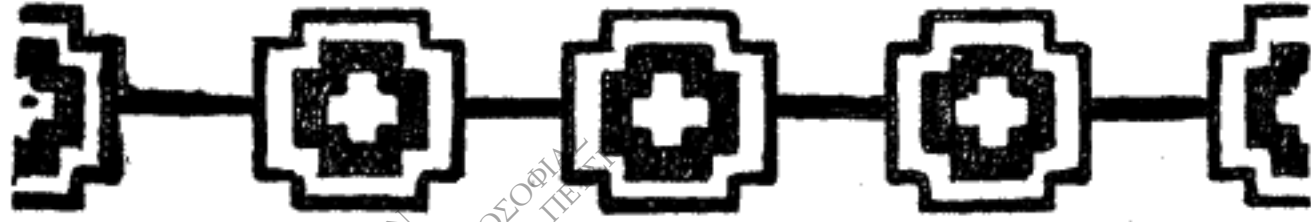
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

1942

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"
38 — ΣΤΑΔΙΟΥ — 38
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ. Δ. της Κ.ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

FRANCIS BACON

ΔΟΚΙΜΙΑ

ΕΞΟΔΑ

Τὰ πλούτη εἶναι γιὰ νὰ ξοδεύονται. Καὶ νὰ ξοδεύονται γιὰ τὴν τιμὴ καὶ γιὰ τὸ καλὸ. Γι' αὐτὸ τὰ ἔκτακτα ἔξοδα πρέπει νὰ περιορίζονται ἀπὸ τὴν ἀξία τῆς εὐκαιρίας: γιὰτὶ μπορεῖ κανένας νὰ καταστραφεῖ θεληματικὰ τόσο γιὰ τὴ χώρα του, ὅσο καὶ γιὰ τὴ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν· ἀλλὰ τὰ τακτικὰ ἔξοδα θάπρεπε νὰ περιορίζονται ἀπὸ τὴν περιουσία μας καὶ νὰ κανονίζονται ἔτσι, ὥστε νὰ βρίσκονται μέσα στὶς δυνατοτήτες μας· νὰ μὴν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἀπάτη καὶ τὴν κατάχρηση τῶν ὑπηρετῶν καὶ νὰ εἶναι τακτοποιημένα, ὥστε νὰ κάνουν τὴν πιὸ μεγάλη ἐντύπωση, ἔτσι πού οἱ λογαριασμοὶ νάβναι μικρότεροι ἀπ' ὅ,τι ὑπολογίζει ὁ κόσμος. Ἀσφαλῶς, ἂν θέλουμε νὰ μείνουμε εὐποροὶ, τὰ τακτικὰ ἔξοδά μας θάπρεπε νὰ μὴ ξεπερνοῦν τὰ μισὰ ἔσοδά μας· κι' ἂν σκεπτόμαστε νὰ γίνουμε πλούσιοι, νὰ μὴ ξεπερνοῦν τὸ ἓνα τρίτο. Δὲν εἶναι καθόλου πρόστυχο, ἀκόμα καὶ γιὰ τοὺς πιὸ μεγάλους, νὰ καταδέχονται νὰ ἐπιβλέπουν τὴν περιουσία τους. Μερικοὶ τὸ ἀποφεύγουν, ὄχι μόνον ἀπὸ ἀμέλεια, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑπόνοια ὅτι θὰ πέσουν ἐν μελαγχολία, γιὰτὶ θὰ βροῦν τὴν περιουσία τους χαμένη. Οἱ πληγές, ὅμως, δὲν μποροῦν νὰ γιαιτρευτοῦν ἂν δὲ σκαλιστοῦν. Ὅποιος δὲ μπορεῖ νὰ ἐπιβλέπει καθόλου ὁ ἴδιος τὴν περιουσία του, πρέπει νὰ διαλέγει καλὰ ἐκείνους πού χρησιμοποιεῖ, καὶ νὰ τοὺς ἀλλάζει συχνά· γιὰτὶ οἱ καινούργιοι εἶναι πιὸ συνεσταλμένοι καὶ λιγώτερο πονηροί.

Ὅποιος σπάνια μόνον μπορεῖ νὰ ἐπιβλέπει τὴν περιουσία του, θὰ κάνει καλὰ νὰ τὴν τοποθετήσῃ σὲ ἀσφαλῆ εἰσοδήματα. Ἄν κανένας εἶναι πολὺ ἀνοιχτός σὲ κάποιο εἶδος ἐξόδων, πρέπει νὰ εἶναι φειδωλός σὲ κάποιο ἄλλο εἶδος: ἔτσι, ἂν εἶναι σπάταλοι στὸ φαγητό, νάβναι οἰκονόμος στὸ ντύσιμο· ἂν εἶναι σπάταλος στὰ γλέντια, νάβναι οἰκονόμος στ' ἄλογα, κι' ἔτσι σ' ὅλα. Γιὰτὶ ὅποιος εἶναι σπάταλος σ' ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ ἔξοδα, δύσκολα θὰ φυλαχτεῖ ἀπὸ τὴν καταστροφή. Ὅποιος ξεκαθαρίζει τὴν περιουσία του, μπορεῖ νὰ βλάψῃ τὸν ἑαυτό του, εἴτε μὲ τὴ βιασύνη του, εἴτε μὲ ὑπερβολικὴν ἀργοπορία· γιὰτὶ τὸ βιαστικὸ πούλημα εἶναι σὺνήθως τόσο ἐπιζήμιο, ὅσο καὶ τὰ δανεικὰ μὲ τόκο. Ἐξ ἄλλου, ὅποιος ξεκαθαρίζει μονομιᾶς τὴν περιουσία του, θὰ ξαναπέσει· γιὰτὶ μόλις ξεφύγει ἀπὸ τὶς στενοχώριες, θὰ ξαναγυρίσῃ στὶς συνήθειές του· ὅποιος ὅμως τὴν ξεκαθαρίζει σιγά-σιγά, ἀποχτᾶ τὴ συνήθεια τῆς λιτότητας κι' ὠφελεῖ τόσο τὸ μυαλό του, ὅσο καὶ τὴν περιουσία του. Ἀσφαλῶς, ὅποιος ἔχει ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν περιουσία του δὲ θάπρεπε νὰ περιφρονεῖ τὰ μικροπράγματα: καὶ γενικά, εἶναι λιγώτερο ἄτιμο νὰ κόβει κανένας ἀπὸ τὰ μικροἔξοδά του παρὰ νὰ κατεβαίνει σὲ μικρὰ κέρδη. Θάπρεπε ν' ἀρχίζουμε μὲ φρόνηση ἔξοδα πού, ὅταν ἀρχίζουν, θὰ συνεχιστοῦν· ἀλλὰ μποροῦμε νὰ μαστε πιὸ ἀνοιχτοχέρηδες σὲ πράγματα πού δὲ θὰ ξαναγυρίσουν.

★

ΑΣΧΗΜΙΑ

Οἱ ἀσχημοὶ γενικά δὲν ἔχουν διαφορὲς μὲ τὴ Φύση: γιὰτὶ ἂν ἡ Φύση τοὺς κακομεταχειρίστηκε, ἔτσι κι' αὐτοὶ κακομεταχειρίζονται τὴ Φύση, γιὰτὶ εἶναι σὺνήθως (καθὼς λέει ἡ Γραφή) «ἀδαιοὶ ἀπὸ ἐμφύτη στοργή»· κι' ἔτσι ἐκδικοῦνται τὴ Φύση. Ἀσφαλῶς, ὑπάρχει μιὰ ἀρμονία μετὰ τὸ σῶμα καὶ τῆς ψυχῆς· κι' ὅπου ἡ Φύση πλανᾶται στὸ ἓνα, ριψο-

κινδυνεύει στὸ ἄλλο: *Ubi peccat in uno, periclitatur in altero*. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ διαλέξῃ τὸ πλαίσιο τῆς ψυχῆς του, ἀλλὰ ὑφίσταται τὸ πλαίσιο τοῦ σώματός του, συμβαίνει τ' ἀστρατῶν ἐμφύτων κλίσεων του νὰ σκιάζονται καμμιά φορά ἀπὸ τὸν ἥλιο τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἀρετῆς. Γι' αὐτὸ εἶναι σωστὸ νὰ θεωροῦμε τὴν ἀσχήμια ὄχι σὰ ση-

μάδι πού συνήθως ξεγελά, ἀλλὰ σὰν αἰτία πού συχνότατα προκαλεῖ τὸ ἀποτελέσμα της. Ὅποιος ἔχει κάτι τὸ ὀριστικὸ στὸ ἄτομό του, πού προκαλεῖ τὴν περιφρόνηση, ἔχει συνάμα κι' ἕνα μόνιμο κέντρισμα, πού τὸν πιέζει ν' ἀπαλλαγεῖ καὶ νὰ σωθεῖ ἀπὸ τὴν περιφρόνηση: γι' αὐτὸ ὅλοι οἱ ἀσχημοὶ εἶναι ἐξαιρετικὰ τολμηροί. Στὴν ἀρχὴ γιὰ ν' ἀμυνθοῦν, ἐπειδὴ εἶναι ἐκτεθειμένοι στὴν περιφρόνηση καὶ, μὲ τὸν καιρὸ, ἀπὸ γενικὴ συνήθεια. Ἡ ἀσχήμια τοὺς διεγείρει μέσα τοὺς εἰς δραστηριότητα, καὶ εἰδικὰ γιὰ νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ παρατηροῦν τίς ἀδυναμίες τῶν ἄλλων, ἔτσι πού νάχουν κάτι γιὰ νὰ ἐκδικηθοῦν. Ἐξ ἄλλου, στοὺς ἀνωτέρους τοὺς σβήνει κάθε ζήλεια γι' αὐτοὺς, γιατί τοὺς θεωροῦν πρόσωπα πού μποροῦν νὰ τὰ περιφρονοῦν κατὰ βούληση καὶ ἀποκοιμίζει τοὺς ἀνταγωνιστὲς κι' ἀντιζήλους τοὺς, γιατί δὲν πιστεύουν ποτὲ ὅτι αὐτοὶ θὰ μπορούσαν νὰ προχωρήσουν, ὡς τὴν ἡμέρα πού τοὺς βλέπουν νάχουν φτάσει στὸ τέρμα. Ἔτσι, λοιπόν,

συμβαίνει ἡ ἀσχήμια νάναί πλεονέκτημα στὴν ἀνοδο γιὰ ἕνα μεγάλο πνεῦμα. Οἱ βασιλιάδες στὸν παλιὸ καιρὸ (καὶ σήμερα ἀκόμα σὲ μερικὲς χῶρες) συνήθιζαν νάχουν μεγάλη ἐμπιστοσύνη στοὺς εὐνούχους, γιατί ἐκεῖνοι πού φθονοῦν ὅλους, εἶναι πιὸ δουλικοὶ κι' ὑπάκοοι σ' ἕναν. Ἡ ἐμπιστοσύνη, ὡστόσο, πού τοὺς ἔδιναν, ἦταν περισσότερο ἐμπιστοσύνη σὲ κατασκόπους καὶ ὠτακουστὲς, παρά σὲ καλοὺς ὑπαλλήλους κι' ἀξιωματούχους: καὶ κάτι πολὺ παρόμοιο συμβαίνει μὲ τοὺς ἀσχημοὺς. Τὸ βάθος, ὡστόσο, εἶναι ὅτι, ἂν ἔχουν θάρρος, θὰ ἐπιζητήσουν ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν περιφρόνηση καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ εἴτε μὲ ἀρετὴ, εἴτε μὲ κακεντρέχεια. Κι' ἔτσι δὲν πρέπει νὰ μᾶς κάνει ἐκπληξη ἂν καμμιά φορὰ ἀποδεικνύονται ἐξαιρετικὲς προσωπικότητες: ὅπως ἦταν ὁ Ἀγησίλαος, ὁ Ζάγγερ, ὁ γιὸς τοῦ Σουλεϊμάν, ὁ Αἰσωπος, ὁ Γκάσκα, ὁ πρόεδρος τοῦ Περού καὶ μαζί τοὺς θὰ μπορούσε νὰ πάη κι' ὁ Σωκράτης καὶ ἄλλοι.

Μεταφρ. Γ. Ν. ΜΑΚΡΗΣ

PAUL VALÉRY

ΑΠΟ ΤΟΥΣ "ΡΟΜΒΟΥΣ,,

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἡ ναυτικὴ αὐτὴ ὀνομασία, *Ρόμβοι*, *Rhombes*, ἐξένισε μερικοὺς ἀνθρώπους, — ἀπὸ κείνους, φαντάζομαι, γιὰ τοὺς ὁποίους τὰ λεξικά δὲν ὑπάρχουν.

Ὁ *Ρόμβος* εἶναι μιά κατεύθυνση ὀριζόμενῃ ἀπ' τὴ γωνία πού σχηματίζει στὸ ἐπίπεδο τοῦ ὀρίζοντα μιά ὁποιαδήποτε εὐθεῖα μὲ τὸ ἀχνάρι τοῦ μεσημβρινοῦ πάνω στὸ ἴδιο ἐπίπεδο. Ἡ λέξη *Rhomb* εἶναι γαλλικὴ ἀπὸ πάρα πολλὰ χρόνια. Ὁ *Voiture* τὴν ἔχει μεταχειριστεῖ. Ὑπάρχει μάλιστα κι' ἕνα ρῆμα *arrimer*, γιατί ἡ λέξη *Rhomb* ἔχει γραφεῖ κάποτε *rumb* καὶ κάποτε *rum*.

Γιατί αὐτὴ ἡ ὀνομασία σὲ μιά συλλογὴ ἐντυπώσεων καὶ ἰδεῶν; Ὅπως ἡ βελὸν τῆς πυξίδας μένει ἀρκετὰ σταθερὴ ἐνῶ ἡ πορεία μεταβάλλεται, ἔτσι μπορεῖ κανεὶς νὰ θεωρήσει τίς ἰδιοτροπίες ἢ καὶ τίς διαδοχικὲς προσηλώσεις τῆς σκέψης μας, τίς ἀλλαγὲς τοῦ ἀντικειμένου τῆς προσοχῆς μας, τὰ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τοῦ νοῦ, τὰ παιχνίδια τῆς μνήμης μας, τὴν ποικιλία τῶν ἐπιθυμιῶν, τῶν συγκινήσεων καὶ τῶν παρορμήσεων μας — σὰν ἀποκλίσεις ὀριζόμενες ἀπ' τὴν ἀντίθεσή τους μὲ δὲν ξέρω ποιά σταθερότητα στὴ βαθιὰ καὶ οὐσιώδη πρόθεση τοῦ πνεύματος, — εἶδος αὐτοπαρουσίας πού τὸ ἀντιθέτει σὲ καθεμιᾶν ἀπ' τίς στιγμὲς του. Οἱ παρατηρήσεις καὶ οἱ κρίσεις πού ἀποτελοῦν αὐτὸ τὸ βιβλίον στάθηκαν γιὰ μένα τόσες ἀποκλίσεις ἀπὸ μιᾶν ὀρισμένην προνομιακὴν κατεύθυνση τοῦ πνεύματός μου: ἐξ οὗ, *Ρόμβοι*.

★

ΠΑΡΑΘΥΡΟ

Κυττάζοντας — τὸ παράθυρο — τὸν τοῖχο — βλέπω μιά φράση, ἕνα χορδὸ, ἕναν κύκλο. Κυττάζοντας τὸν οὐρανὸ, ὁ μέγας καὶ γυμνὸς οὐρανὸς εὐρύνει ὅλους τοὺς μῶνες μου. Τὸν κυττάζω μὲ ὄλο μου τὸ σῶμα.

Μεταφρ. ΝΑΣΟΣ ΔΕΤΖΩΡΤΖΗΣ